

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра соціальної психології та психології розвитку

Проректор

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

“ ”

20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ»

за освітньо-професійною програмою «Психологія»
перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Спеціалізація факультет	Психологія філософський

Івано-Франківськ – 2019 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія управління» для студентів галузі знань 05 «соціальні та поведінкові науки», спеціальності 053 «Психологія» за освітньо-професійною програмою «Психологія» за першим (бакалаврським) освітнім рівнем – 2019.

18 с.

Розробники:

Чуйко Оксана Михайлівна, доцент кафедри соціальної психології та психології розвитку, кандидат психологічних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальної психології та психології розвитку

Протокол від “ 29” серпня 2019р. № 1

Завідувач кафедри соціальної психології та психології розвитку

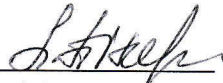

_____ (Заграй Л.Д.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ 29” серпня 2019 р.

Схвалено методичною комісією факультету, інституту.

Протокол від “5” вересня 2019 р. № 1

“5” вересня 2019 р.

Голова
_____ (Пілецька Л.С.)
(підпис)

(Пілецька Л.С.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань _05 соціально-поведінкові науки __ (шифр і назва)	Цикл професійної підготовки Обов'язкова дисципліна	
Модулів –	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів –		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		VI- й	VI-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: _»Бакалавр»_	Лекції	
		18 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	6 год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
54 год.	76 год.		
Індивідуальні завдання: __			
год.		Вид контролю: екзамен	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40%/60%

для заочної форми навчання – 16%/84%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: розкрити психологічні закономірності управлінської діяльності, дати

студентам знання, що застосовуються при вирішенні проблеми управління організацією та її членами.

Цілі :

- Розкрити теоретичні поняття і положення психології управління, сучасні підходи до розуміння управлінської діяльності, структуру та категоріальний апарат психології управління, психологічні закономірності управлінської діяльності, методи психологічних досліджень в управлінні;
- Навчити студентів використовувати одержані знання для забезпечення ефективної управлінської діяльності, реалізовувати основні напрями роботи практичного психолога в управлінській практиці.

Загальні компетентності:

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, мислити концептуально, системно, самогенно.

Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Навички міжособистісної взаємодії, володіння соціально-психологічними механізмами взаєморозуміння і взаємовпливу.

Спеціальні (фахові) компетентності:

Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології управління.

Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків керівників і персоналу організації в управлінському процесі.

Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій для дослідження психолого-управлінських феноменів.

Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) при вирішенні психолого-управлінських проблем.

Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту учасників управлінського процесу.

Програмні результати:

Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми, які виникають в управлінському процесі.

Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань психолога у сфері управління.

Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження психолого-управлінських явищ та технологій психологічного супроводу управлінської діяльності.

Пропонувати власні способи вирішення психологічних проблем у процесі професійної діяльності психолога в організації, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, тренінгів, тощо, відповідно до психолого-управлінських проблем, які виникають в організації.

Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

Виявляти і вирішувати соціально-психологічні проблеми особистості у великих і малих групах.

Міждисциплінарні зв'язки:

Соціальна психологія, загальна психологія, психологія праці, психологія мотивації, психологія конфлікту, організаційна психологія, психологічний супровід персоналу організації, психологічний відбір і оцінка персоналу.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-методологічні основи психології управління.

Поняття предмета психології управління. Відсутність єдиного розуміння предмета психології управління. Підходи до визначення предмета психології управління.

Основні завдання психології управління. Зв'язок завдань і функцій психології управління. Види функцій: теоретико-пізнавальна, прогностична, інформаційна, соціально-психологічна, етнопсихологічна, гуманістична, прикладна та ін.

Структура психології управління. Зв'язок структури із завданнями і функціями психології управління. Основні поняття психології управління: соціальне управління, керівник, менеджер, комунікативний потенціал керівника, організація, управлінська кар'єра, мотиваційна сфера керівника, стиль керівництва, управлінська діяльність, ділове спілкування, людський чинник та ін.

Психологія управління як галузь психологічної науки. Міждисциплінарні зв'язки психології управління.

Основні методологічні принципи психології управління. Взаємозв'язок і співвідношення методології і методики наукового дослідження: загальна методологія, спеціальна методологія та конкретні методи дослідження. Методи психології управління. Класифікація методів психології управління. Психологічні методи вивчення особистості в управлінні: спостереження, опитування, експерименту, вивчення документів та ін. Соціально-психологічні методи вивчення організації в структурі управління: соціометрії, групової оцінки особистості та ін.

Історія становлення психології управління як галузі психологічної науки. Формування психології управління в межах теорії управління. Основні школи управління: класична школа наукового менеджменту, школа адміністративного менеджменту, концепція людських відносин. Особливості розвитку вітчизняної та зарубіжної психології управління.

Тема 2. Психологічна структура управлінської діяльності.

Психологічна структура управління. Основні підходи до вивчення управлінської діяльності. Основні види управлінської діяльності. Рівні управління. Лінійна та функціональна форми управління. Роль морально-психологічного чинника в управлінні. Поняття професійної культури (Колберг) та структури професійної етики менеджера (Л.Карамушка).

Соціокультурна та етнопсихологічна обумовленість управлінської діяльності. Поняття "культура управління". Порівняльний аналіз японської та американської моделей управління. Європейська модель управління. Соціокультурна та етнопсихологічна характеристика вітчизняної моделі управління.

Тема 3. Планування та прийняття рішень як функція управління. Організація діяльності.

Психологічні особливості планування. Поняття стратегічного та тактичного планування. Основні етапи розроблення та реалізації стратегії організації.

Психологія прийняття управлінських рішень. Індивідуальна та групова форми прийняття управлінських рішень. Види та типи управлінських рішень. Постановка цілей. Вимоги до цілей. Основні етапи прийняття управлінських рішень. SWOT-аналіз при прийнятті рішень.

Методи, спрямовані на розв'язання управлінських завдань та прийняття управлінських

рішень: "мозкового штурму", "гарної ідеї", синектики тощо.

Психологія управління нововведеннями в організації при прийнятті рішень. Детермінованість нововведень зовнішніми й внутрішніми чинниками. Типологія особистісного ставлення до нововведень. Психологічні бар'єри при нововведеннях. Етапи здійснення нововведень.

Організація діяльності як функція управління. Специфіка організації діяльності в умовах формальних і неформальних взаємозв'язків. Соціально-психологічні способи координації і регуляції керівником видів діяльності підлеглих. Делегування повноважень керівником.

Тема 4. Мотивація діяльності персоналу як функція управління

Мотивація як функція управління. Теорії мотивації індивідів в організації: теорії потреб (К. Левін, Г. Мюррей, А. Маслоу, К. Алдерфер), двофакторна теорія мотивації Ф. Герцберга, біхевіористські теорії мотивації (Д.Б. Уотсон, М. Майер, Б.Ф.Скіннер), когнітивні теорії мотивації (Дж. Роттер, Л. Фестингер та ін.), теорія очікування В. Врума. Внутрішній і зовнішній боки мотивації людської поведінки в сфері управління. Мотив досягнення успіху і мотив уникнення невдачі (Д. Макклеланд, Д. Аткинсон, Х. Хекхаузен). Нематеріальні способи мотивації працівників організації.

Соціально-психологічна функція. Регулювання процесів поведінки і дій робітників в організації, обміну інформацією, психологічної підтримки, особливостей ділового спілкування та ін.

Психологічні особливості контролю в організації. Вимоги до ефективного контролю. Контроль як чинник мотивації діяльності працівників.

Тема 5. Психологія особистості керівника

Поняття професійно важливих якостей керівника. Вітчизняні та зарубіжні моделі особистісних якостей керівника. Узагальнений портрет керівника за Р.Кричевським. Комунікативні навички керівника.

Психологічні основи відповідальності особистості керівника. Поняття відповідальності в психології управління. Сфери вияву відповідальності в організації. Професіоналізм керівника. Психологічна готовність до управлінської діяльності.

Поняття мотиваційної сфери керівника. Мотивація посадового росту. Потреба особистісного розвитку. Мотиви управлінської активності. Мотивація досягнення успіху, потреба у владі і приналежності до групи (Д. Макклеланд). Мотивація відповідальної поведінки керівника. Криза управлінської мотивації.

Поняття ролі в психології управління. Класифікація ролей (Х.Мінцберг). Керівник і лідер організації. Концепції керівництва і лідерства. Керівник як новатор. Керівник як вихователь.

Суб'єктивні та об'єктивні передумови розвитку особистості керівника: наявність здоров'я, психологічна готовність до здійснення спільної діяльності, батьківська модель підприємництва, базове навчання, досвід трудової діяльності тощо.

Гендерний аспект управлінської діяльності. Жінка-керівник: стереотипи та реалії.

Тема 6. Психологія стилів та типів керівництва.

Поняття стилю керівництва в психології управління. Структура стилю керівництва. Соціально-психологічні чинники стилів керівництва.

Психологічні підходи до аналізу стилів керівництва. Підхід з позиції особистісних рис щодо стилю керівництва та лідерства (Кречмер, Шелдон, якості лідера). Аналіз стилів керівництва з позиції вивчення поведінкового підходу (К.Левін, Дуглас Мак-Грегор, Р.Лайкерт). Аналіз стилів керівництва з позиції вивчення ситуаційного підходу (модель керівництва Фідлера, теорія життєвого циклу П.Герсі і К.Бланшара, модель «шлях – мета» Р.Хауза, Т.Мітчела).

Традиційна концепція управління: авторитарний, демократичний, ліберальний стилі

керівництва. Новаторська концепція управління: "прихований» або "анонімний", "відкритий" ("видимий"), виконавчий, ініціативний та інші стилі керівництва.

Поняття типу керівника в психології управління. Об'єктивні й суб'єктивні чинники, що впливають на формування типу керівника.

Постать керівника в історії розвитку суспільства. Сучасні типи керівників. Соціокультурний контекст типології керівників.

Тема 7. Психологічна характеристика організації в управлінні.

Поняття організації в управлінні. Поняття організаційної структури. Формальні і неформальні структури.

Соціально-психологічна характеристика організації. Психологічна проблема розвитку групи як структурного елементу організації. Психологічні особливості спільної діяльності в організації. Поняття колективного суб'єкту управління. Поняття структурно-рольового розподілу в групі.

Поняття команди. Феномен конкуренції. Ознаки конкурентоздатної особистості та конкурентоздатної команди. Формування конкурентоздатної команди в організації.

Поняття влади і авторитету в психології управління. Джерела влади і авторитету. Психологічні характеристики влади і авторитету. Психологія впливу керівника на підлеглих як прояв його влади і авторитету в організації.

Поняття корпоративної культури організації. Види , складові корпоративної культури організації.

Тема 8. Психологія конфліктів в управлінні та шляхи їх розв'язання.

Поняття конфлікту в психології управління. Сутність психологічних механізмів конфліктів. Підходи до класифікації конфліктів в управлінні. Види конфліктів в організації.

Основні джерела виникнення конфліктів в управлінні. Причини виникнення конфліктів, пов'язаних із психологічними особливостями учасників управлінського процесу.

Форми перебігу конфлікту в організації. Форми поведінки учасників управлінського процесу в ситуації конфлікту. Типи поведінки людини в конфлікті (метод Томаса-Кілмена). Принципи та методи подолання конфліктів в управлінні.

Роль керівника у вирішенні конфліктів підлеглих.

Формування прийняттого соціально-психологічного клімату в організації.

Тема 9. Психологія управління людськими ресурсами.

Актуальність психологічних аспектів управління кадрами. Цілі й завдання психології управління людськими ресурсами.

Психологія прогнозу та планування управлінського розвитку. Психологічні аспекти планування кадрів. Етапи планування. Психологічні основи добору кадрів. Аналіз ефективності проведення співбесіди при прийомі на роботу. Способи і методи добору кадрів. Психологічний професійний відбір.

Оцінка діяльності персоналу: індивідуальна, групова, кадрова, експертна, психологічна. Аналіз психологічних критеріїв атестації кадрів. Дотримання соціально-психологічних вимог оцінювання персоналу організації.

Психологічні особливості навчання та розвитку персоналу і організації. Психологічне забезпечення системи формування кадрів управління.

4. Структура навчальної дисципліни

Семестр V

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма		заочна форма	
	усьо	у тому числі	Усьо	у тому числі

	го	л	п	ла б	Інд	с.р.	го	л	П	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Місце психології управління в системі наукового знання												
Тема 1. Теоретико-методологічні основи психології управління	10	2	2			6	10	1				9
Тема 2. Психологічна структура управлінської діяльності.	8	2	2			4	8	1				7
Тема 3. Планування та прийняття рішень як функції управління. Організація діяльності.	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 4. Мотивація діяльності персоналу як функція управління.	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 5. Психологія особистості керівника	12	2	2			8	12	1	1			10
Тема 6. Психологія стилів та типів керівництва.	8	2	2			4	8					8
Тема 7. Психологічна характеристика організації в управлінні.	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 8. Психологія конфліктів в управлінні та шляхи їх розв'язання	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 9. Психологія управління людськими ресурсами.	12	2	2			8	12	1	1			10
	90	18	18			54	90	8	6			76

5. Теми семінарських занять
денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
	Змістовий модуль 1. Місце психології управління в системі наукового знання.	
	Тема 1. Психологія управління як галузь психологічного знання	2

	Тема 2. Психологічна структура управлінської діяльності.	2
	Тема 3. Планування та прийняття рішень як функція управління.	2
	Тема 4. Мотивація діяльності персоналу як функція управління.	2
	Тема 5. Психологія особистості керівника	2
	Тема 6. Психологія стилів та типів керівництва	2
	Тема 7. Психологічна характеристика організації в управлінні.	2
	Тема 8. Психологія управління конфліктами у сфері управління	2
	Тема 9. Психологічні особливості управління персоналом	2

Теми семінарських занять
заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
	Тема 3-4. Психологічний зміст функцій управління	2
...	Тема 7-8. Психологічна характеристика організації в управлінні. Конфлікти в організації.	2

8. Самостійна робота
денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Тема 1. Методологічні принципи психології управління. Автобіографічний та біографічний методи ПУ. Історія становлення та розвитку вітчизняної психології управління. Розвиток психології управління в межах психології та соціології. Формування психології управління в межах теорії управління. Основні школи управління: класична школа наукового менеджменту, школа адміністративного менеджменту, концепція людських відносин.	6
	Тема 2. Поняття професійної культури керівника. Морально-етичні принципи управлінської діяльності. Особливості японської, американської, вітчизняної, європейської моделей управління.	4
	Тема 3. Методи, спрямовані на розв'язання управлінських завдань та прийняття управлінських рішень: "мозкового штурму", "гарної ідеї", синектики тощо. Типологія особистісного ставлення до нововведень. Психологічні бар'єри при нововведеннях. Етапи здійснення нововведень. Практичне завдання: проаналізувати постановку цілей як функцію управління.	6

	<p>Тема 4. Нематеріальні способи мотивації працівників організації. Соціально-психологічна функція. Регулювання процесів поведінки і дій робітників в організації, обміну інформацією, психологічної підтримки, особливостей ділового спілкування та ін. Практичне завдання: ознайомитись з методиками дослідження мотивації діяльності персоналу</p>	6
	<p>Тема 5. Класифікація ролей (Х.Мінцберг). Керівник і лідер організації. Концепції керівництва і лідерства. Керівник як новатор. Керівник як вихователь. Гендерні аспекти управлінської діяльності. Практичне завдання: Скласти психограму керівника середньої (вищої) ланки. Підібрати діагностичний інструментарій для вивчення особистості керівника. Здійснити аналіз результатів дослідження</p>	4 4
	<p>Тема 6. Чинники, що впливають на стиль та тип керівництва. Поняття типу керівника в психології управління. Сучасні типи керівників Практичне завдання: підібрати діагностичний інструментарій вивчення стилю керівництва. Дослідити власну схильність до певного типу керівництва.</p>	4
	<p>Тема 7. Поняття влади і авторитету в психології управління. Джерела влади і авторитету. Психологічні характеристики влади і авторитету. Психологія впливу керівника на підлеглих як прояв його влади і авторитету в організації. Практичне завдання: опрацювати методику на визначення функціонально-рольового розподілу в групі, підібрати методику вивчення групової згуртованості колективу.</p>	6
	<p>Тема 8. Методи подолання конфліктів в організації. Керівник як «третейський суддя» у вирішенні конфліктів працівників. Практичне завдання: проаналізувати конфлікти в сфері управління</p>	6
	<p>Тема 8. Навчання та розвиток персоналу Практичне самостійне завдання 1.Скласти програму дослідження психолого-управлінського феномену (на вибір)</p>	2 6
Разом		54

Самостійна робота
заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

	<p>Тема 1. Структура ПУ. Взаємозв'язок ПУ з іншими галузями науки.</p> <p>Основні методологічні принципи психології управління. Методи психології управління. Психологічні методи вивчення особистості в управлінні: спостереження, опитування, експерименту, вивчення документів та ін. Формування психології управління в межах теорії управління. Основні школи управління: класична школа наукового менеджменту, школа адміністративного менеджменту, концепція людських відносин.</p>	9
	<p>Тема 2. Соціокультурна та етнопсихологічна обумовленість управлінської діяльності. Поняття "культура управління". Порівняльний аналіз японської та американської моделей управління. Європейська модель управління. Соціокультурна та етнопсихологічна характеристика вітчизняної моделі управління.</p>	7
	<p>Тема 3. Основні етапи прийняття управлінських рішень.</p> <p>Організація діяльності як функція управління. Специфіка організації діяльності в умовах формальних і неформальних взаємозв'язків. Методи, спрямовані на розв'язання управлінських завдань та прийняття управлінських рішень: "мозкового штурму", "гарної ідеї", синектики тощо.</p> <p>Психологія управління нововведеннями в організації при прийнятті рішень. Детермінованість нововведень зовнішніми й внутрішніми чинниками. Типологія особистісного ставлення до нововведень. Психологічні бар'єри при нововведеннях. Етапи здійснення нововведень.</p>	8
	<p>Тема 4. Внутрішній і зовнішній аспекти мотивації людської поведінки в сфері управління. Мотив досягнення успіху і мотив уникнення невдачі (Д. Макклеланд, Д. Аткинсон, Х. Хекхаузен). Нематеріальні способи мотивації працівників організації.</p> <p>Соціально-психологічна функція. Регулювання процесів поведінки і дій робітників в організації, обміну інформацією, психологічної підтримки, особливостей ділового спілкування та ін.</p> <p>Психологічні особливості контролю в організації. Вимоги до ефективного контролю. Контроль як чинник мотивації діяльності працівників.</p> <p>Практичне завдання: ознайомитись з методиками дослідження мотивації діяльності персоналу</p>	6

	<p>Тема 5. Психологічні основи відповідальності особистості керівника. Поняття відповідальності в психології управління. Сфери вияву відповідальності в організації.</p> <p>Поняття мотиваційної сфери керівника. Мотивація посадового росту. Потреба особистісного розвитку. Мотиви управлінської активності. Мотивація відповідальної поведінки керівника. Криза управлінської мотивації.</p> <p>Поняття ролі в психології управління. Класифікація ролей (Х.Мінцберг). Керівник і лідер організації. Концепції керівництва і лідерства. Керівник як новатор. Керівник як вихователь.</p> <p>Гендерні аспекти управлінської діяльності.</p> <p>Практичне завдання: скласти психограму керівника (середньої, вищої ланки). Підібрати діагностичний інструментарій для вивчення особистості керівника. Здійснити аналіз результатів дослідження</p>	10
	<p>Тема 6. Поняття стилю керівництва в психології управління. Структура стилю керівництва. Соціально-психологічні чинники стилів керівництва.</p> <p>Психологічні підходи до аналізу стилів керівництва. Підхід з позиції особистісних рис щодо стилю керівництва та лідерства (Кречмер, Шелдон, якості лідера). Поведінковий підхід до вивчення стилів керівництва. Ситуаційний підхід. Традиційна концепція управління: авторитарний, демократичний, ліберальний стилі керівництва.</p>	8
	<p>Поняття типу керівника в психології управління. Об'єктивні й суб'єктивні чинники, що впливають на формування типу керівника.</p> <p>Сучасні типи керівників. Соціокультурний контекст типології керівників.</p> <p>Практичне завдання: підібрати діагностичний інструментарій для вивчення стилю керівництва.</p>	
	<p>Тема 7. Психологічні особливості спільної діяльності в організації. Поняття колективного суб'єкту управління. Поняття структурно-рольового розподілу в групі.</p> <p>Поняття влади і авторитету в психології управління. Джерела влади і авторитету. Психологічні характеристики влади і авторитету. Психологія впливу керівника на підлеглих як прояв його влади і авторитету в організації.</p> <p>Поняття корпоративної культури організації. Види, складові корпоративної культури організації.</p> <p>Практичне завдання: підібрати діагностичний інструментарій дослідження згуртованості колективу, його функціонально-рольового розподілу.</p>	8
	<p>Тема 7. Форми перебігу конфлікту в організації. Форми поведінки учасників управлінського процесу в ситуації конфлікту. Типи поведінки людини в конфлікті (метод Томаса-Кілмена). Принципи та методи подолання конфліктів в управлінні.</p> <p>Роль керівника у вирішенні конфліктів підлеглих. Керівник як «третейський суддя» у вирішенні конфліктів підлеглих.</p> <p>Формування прийняттого соціально-психологічного клімату в організації.</p> <p>Практичне завдання: опрацювати методiku на визначення функціонально-рольового розподілу в групі, підібрати методiku вивчення групової згуртованості колективу.</p>	8

Тема 9. Оцінка діяльності персоналу: індивідуальна, групова, кадрова, експертна, психологічна. Аналіз психологічних критеріїв атестації кадрів. Дотримання соціально-психологічних вимог оцінювання персоналу організації. Навчання та розвиток персоналу.	4
Практичне самостійне завдання 1. Скласти програму дослідження психолого-управлінського феномену (на вибір)	6
Разом	76

9. Індивідуальні завдання

10. Методи навчання: репродуктивні, частково-пошукові, методи проблемного викладання, дослідницькі, інтерактивні методи.

11. Методи контролю. Поточний контроль: усне та письмове опитування, контроль самостійної роботи, тестування, контрольна робота, практичні завдання.

Програмові вимоги з психології управління

1. Предмет, об'єкт та завдання психології управління.
2. Структура та функції психології управління.
3. Основні поняття психології управління.
4. Взаємозв'язок психології управління з іншими галузями науки.
5. Методологічні принципи психології управління.
6. Загальна характеристика методів психології управління.
7. Соціально-психологічні методи вивчення особистості в управлінні.
8. Соціально-психологічні методи вивчення організації в структурі управління.
9. Розроблення ідей психології управління в межах соціології та психології.
10. Формування психологічних знань в теорії управління. Основні школи наукового управління.
11. Становлення та розвиток вітчизняної психології управління.
12. Становлення та розвиток зарубіжної психології управління.
13. Психологічна структура управління.
14. Основні підходи до вивчення управлінської діяльності.
15. Основні види управлінської діяльності. Рівні управління. Лінійна та функціональна форми управління.
16. Актуальність морально-етичного чинника в управлінні. Поняття професійної етики керівника.
17. Соціокультурна та етнопсихологічна обумовленість управлінської діяльності.
18. Особливості європейської та вітчизняної моделей управління.
19. Порівняльна характеристика японської та американської систем управління.
20. Психологічні особливості планування як функції управління. Етапи планування.
21. Специфіка, особливості та види управлінських рішень.
22. Стратегії і тактики прийняття управлінських рішень.
23. Постановка цілей в управлінській діяльності. Вимоги до цілі.
24. Основні етапи прийняття управлінських рішень. SWOT-аналіз при прийнятті рішень.
25. Методи, спрямовані на розв'язання управлінських завдань та прийняття управлінських рішень: "мозкового штурму", "гарної ідеї", синектики тощо.
26. Психологія управління нововведеннями в організації при прийнятті рішень. Типологія особистісного ставлення до нововведень. Психологічні бар'єри при нововведеннях. Етапи здійснення нововведень.
27. Психологічні основи організації діяльності як функції управління. Делегування повноважень.
28. Основні теорії мотивації персоналу організації. Теорії мотивації індивідів в

організації: теорії потреб (К. Левін, Г. Мюррей, А. Маслоу, К. Алдерфер), двофакторна теорія мотивації Ф. Герцберга, біхевіористські теорії мотивації (Д.Б. Уотсон, М. Майер, Б.Ф.Скіннер), когнітивні теорії мотивації (Дж. Роттер, Л. Фестингер та ін.), теорія очікування В. Врума.

29. Внутрішній і зовнішній аспекти мотивації людської поведінки в сфері управління. Мотив досягнення успіху і мотив уникнення невдачі (Д. Макклеланд, Д. Аткинсон, Х. Хекхаузен). Нематеріальні способи мотивації працівників організації.
30. Способи мотивації персоналу організації з різними домінуючими потребами.
31. Соціально-психологічна функція управління.
32. Психологічні особливості контролю в організації як функції управління.
33. Керівник як об'єкт психологічних досліджень.
34. Мотиваційна сфера особистості керівника.
35. Психологічні основи відповідальності особистості керівника. Поняття відповідальності та сфери вияву відповідальності керівника в організації.
36. Управлінські ролі керівника.
37. Професійно важливі якості та риси керівника.
38. Детермінанти та механізми розвитку особистості керівника.
39. Гендерний аспект управлінської діяльності: актуальність питання, ознаки чоловічого та жіночого стилів управління, гендерні стереотипи в управлінській діяльності.
40. Поняття стилю керівництва в психології управління. Структура стилю керівництва.
41. Аналіз стилів керівництва з позиції вивчення особистісного підходу.
42. Аналіз стилів керівництва з позиції вивчення поведінкового підходу (К.Левін, Дуглас Мак-Грегор, Р.Лайкерт).
43. Аналіз стилів керівництва з позиції вивчення ситуаційного підходу (модель керівництва Фідлера, теорія життєвого циклу П.Герсі і К.Бланшара, модель «шлях – мета» Р.Хауза, Т.Мітчела).
44. Психологічні характеристики традиційних стилів керівництва.
45. Поняття типу керівника у психології управління. Сучасні типи керівників.
46. Соціально-психологічні чинники формування стилю та типу керівника.
47. Сутність, місце і роль організації в управлінні. Соціально-психологічні особливості організації.
48. Психологічна структура групи як елемента організації.
49. Психологічні особливості спільної діяльності в організації.
50. Конкурентноздатна команда як чинник ефективної управлінської діяльності.
51. Функціонально-рольовий розподіл в групі .
52. Поняття корпоративної культури організації. Складові корпоративної культури. Види корпоративної культури.
53. Психологія впливу керівника на підлеглих як прояв його влади та авторитету.
54. Поняття конфлікту в управлінні. Види конфліктів в управлінні.
55. Причини виникнення конфліктів, пов'язаних із психологічними особливостями учасників управлінського процесу.
56. Організаційно-управлінські причини виникнення конфліктів у сфері управління.
57. Форми та типи поведінки учасників управлінського процесу в конфлікті.
58. Профілактика виникнення конфліктів в організації.
59. Методи подолання конфліктів в управлінні.
60. Керівник як «третейський суддя» при вирішенні конфліктів персоналу.
61. Формування сприятливого соціально-психологічного клімату в організації.
62. Актуальність психологічних аспектів управління кадрами. Завдання психології управління кадрами.
63. Психологічні аспекти планування кадрів. Чинники та етапи планування.
64. Психологічні основи добору кадрів.
65. Психологічні особливості проведення співбесіди при прийомі на роботу.
66. Особливості оцінки діяльності персоналу. Види оцінювання. Аналіз критеріїв оцінювання діяльності персоналу.

67. Психологічні особливості проектування освіти та навчання персоналу. Психологічні чинники ефективності навчання персоналу.
68. Комунікативна підготовка управлінських кадрів.
69. Психодіагностичний інструментарій дослідження психолого-управлінських феноменів:
- Стиль керівництва;
  - Лідерські якості керівника;
  - Комунікативні якості керівника;
  - Мотиваційна сфера особистості керівника;
  - Професійний стрес керівника;
  - Професійне вигорання керівника;
  - Поведінка в ситуації конфлікту та конфліктність керівника;
  - Відповідальність керівника;
  - Ціннісні орієнтації керівника;
  - Кар'єрні орієнтації керівника;
  - Соціально-психологічний клімат організації;
  - Згуртованість команди.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

- Поточні оцінки, усні відповіді – 5 балів
- Тести – 20 балів (5тестів, 1 тест -4 бали)
- Практичне завдання 5
- Комплексне практичне завдання - 8
- Контрольна робота – 10
- Відвідування лекцій – 2
- Екзамен – 50
- Підсумкова за курс – 100 (бали впродовж семестру + бали за екзамен)

Критерії поточного оцінювання та самостійної роботи здійснюються за 5-бальною шкалою і відповідають загальним рекомендаціям щодо оцінювання при підсумковому контролю.

«Відмінно» (5) – тему засвоєно повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з матеріалом сформовані. У відповідях студента чітко простежується вміння аналізувати, диференціювати, узагальнювати інформацію, оцінювати факти, події, оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень. Студент опирається у знаннях не тільки на навчальні підручники, посібники, але й оперує матеріалом сучасних наукових досліджень (аналіз статей) та першоджерел.

«Добре» (4) тема засвоєна повністю, без прогалин. Сформовані вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати інформацію. Дано правильну відповідь на всі питання, можливі незначні неточності. Відповідь може носити переважно репродуктивний характер, немає цілісності у сприйнятті матеріалу, існують неточності у трактуванні понятійного апарату.

«Задовільно» (3) -- існують прогалини у знаннях. Відповіді неповні, не чіткі, простежується невміння інтегрувати матеріал. Студент не дає відповіді на всі питання плану семінару.

«Незадовільно» (2) – основні питання теми засвоєні мінімально, або ж не засвоєні, відсутність вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати інформацію, мінімальний рівень репродуктивних знань, нема відповідей на допоміжні питання.

Відповідно складені **критерії оцінювання контрольної роботи:**

«Відмінно» (9-10) – тему засвоєно повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з матеріалом сформовані. У відповідях студента чітко простежується вміння

аналізувати, диференціювати, узагальнювати інформацію, оцінювати факти, події, оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень. Студент опирається у знаннях не тільки на навчальні підручники, посібники, але й оперує матеріалом сучасних наукових досліджень (аналіз статей) та першоджерел.

«Добре» (7-8) тема засвоєна повністю, без прогалин. Сформовані вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати інформацію. Дано правильну відповідь на всі питання, можливі незначні неточності. Відповідь може носити переважно репродуктивний характер, немає цілісності у сприйнятті матеріалу, існують неточності у трактуванні понятійного апарату.

«Задовільно» (5-6) -- існують прогалини у знаннях. Відповіді неповні, не чіткі, простежується невміння інтегрувати матеріал. Студент не дає відповіді на всі питання плану семінару.

«Незадовільно» (1-4) – основні питання теми засвоєні мінімально, або ж не засвоєні, відсутність вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати інформацію, мінімальний рівень репродуктивних знань, нема відповідей на допоміжні питання.

Критерії оцінювання тесту:

Тематичний тест включає 10 питань і оцінюються у 4 бали. Кожне питання має 10% правильної відповіді або ж 0,4 бали (від 4балів). Бал визначається сумою правильних відповідей.

Критерії оцінювання відвідування лекцій:

2 бали – відвідано 8-9 лекцій (з 9);

1 бал – відвідано 5-7 лекцій;

0 балів – менше 5 лекцій.

Критерії оцінювання практичного заняття:

5 – виконано всі завдання практичного заняття, подано обгрунтовані висновки відповідно до поставлених завдань; студент попередньо підготовлений до практичного заняття, присутній на парі та бере активну участь у занятті; завдання здано вчасно

4 – виконано всі завдання практичного заняття, можливі деякі неточності, недостатньо обгрунтовані або ж допущеними незначними помилками висновки, які загалом відповідають поставленим завданням; студент попередньо підготовлений до практичного заняття, присутній на парі та бере активну участь у занятті; завдання здано вчасно або ж із запізненням у 1-2 дні;

3 – виконано не всі завдання практичного заняття, допущено багато неточностей чи помилок у висновках, висновки необгрунтовані; або ж студент прийшов не підготовлений до практичного заняття; завдання здано невчасно

2 – завдання виконані частково (біля 50%)

0 – завдання не виконано

Критерії оцінювання комплексного практичного завдання:

Комплексне завдання складається з 2-х частин, кожна з яких оцінюється у 4 бали (разом 8).

4 бали – виконано всі вимоги до завдання, завдання відповідає темі; завдання здано вчасно.

3 бали – частково або з помилками виконано 1 із вимог, інші виконані вірно; завдання здано вчасно або ж із запізненням у 1-2 дні;

2 бали – не виконано зовсім 1-2 вимог або ж суттєві помилки при їх виконанні; завдання здано невчасно.

1 бал – виконано тільки 1 із вимог або ж суттєві помилки при виконанні.

Завдання виконується у парах. Студенти на основі запропонованих критеріїв пропонують оцінку роботи один одного у процесі виконання даного завдання.

Екзамен передбачає тестову форму контролю, включає 40 тестових завдань.

відмінно А (45-50 балів) - 90-100% правильних відповідей (36-40 правильних відповідей)

добре В (40-44 балів) – 80-89% правильних відповідей (32-35 правильних відповідей)

добре С (35 – 39 балів) – 70- 79 % правильних відповідей (28 - 31 правильних відповідей)

задовільно D (30 -34 бали) – 60 - 69 % правильних відповідей (24 - 29 правильних відповідей)

задовільно E (25 -29 балів) – 50 – 59 % правильних відповідей (20 -23 правильних

відповідей)

Шкала оцінювання: національна та ECTS (підсумок по курсу)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

До методичного забезпечення належить: конспект лекцій, розроблені плани семінарських занять і списком рекомендованої літератури, розроблені тестові завдання до тем, завдання на самостійну роботу, практичні завдання, програмові вимоги до екзамену, форми контролю.

Чуйко О.М. Методичні рекомендації для проведення семінарських занять з психології управління (для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Психологія»). – Івано-Франківськ: Видавець Віктор Дяків, 2010. – 138с.

Чуйко О.М. Методики і тести в психології управління: Довідково-методичний посібник . – Івано-Франківськ: Видавець Віктор Дяків, 2010.—206с.

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Навчальна дисципліна «Психологія управління» передбачає використання мультимедійного обладнання (комп'ютер, проєктор).

14. Рекомендована література

Базова

1. Дуткевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: Навчальний посібник. Київ. Центр навчальної літератури . 2005. 456с. https://library.udpu.edu.ua/library_files/417896.pdf
2. Гендерні особливості психологічної готовності керівників загальноосвітніх навчальних закладів до ефективної саморегуляції при подоланні професійних криз особистості в умовах соціально-економічних трансформацій/ В.П.Кравець,Т.В.Говорун, О.М.Кікінежді та ін. / за наук. ред. В. Кравця, А. Москальова //Гендерні дослідження: прикладні аспекти [Текст]: монографія. -- Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2013.- С.63-73.
3. Карамушка Л.М. Психологія освітнього менеджменту: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2004. – 424с.
4. Технології роботи організаційних психологів: Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів та слухачів післядиплом. освіти / За наук. ред. Л.М.Карамушки. – К.: Фірма «ІНКОС», 2005. 366с.
5. Кулініч І.О. Психологія управління: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. –292с.
6. Найдъонов М.І. Формування системи рефлексивного управління в умовах складнокоординаності/М.І.Найдъонов. -- К.:IRIS,2008 .-65 с.

7. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: навчальний посібник/2-ге видання, доповнене; Рек. МОН . К.: Академвидав, 2010 . 544 с.
8. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти: Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів та слухачів ін-тів післядиплом. освіти / За наук. ред. С.Д.Максименка, Л.М.Карамушки, Т.В.Зайчикової. – 2-е вид., перероб. та доповн. – К.: Міленіум, 2006. – 368с.
9. Соціально-психологічні основи управління [Текст]: навч. посіб.// Н.Д. Лук'янченко, Л.Л. Бунтовська, Л.В. Шаульська, О.Л. Єськов. -- Донецьк: ДонНУ, 2002 .- 127 с.
10. Управління персоналом: підручник / [В.М. Данюк. А.М. Колот, Г.С. Суков та ін.]; за заг. та наук. ред. к.е.н., проф. В.М. Данюка. — К.: КНЕУ; Краматорськ: НКМЗ, 2013. — 666с. —
<https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/11437/danyuk.pdf?sequence=1&isAllowe>
11. Ходаківський Є. І. Психологія управління. 5-те вид. перероб. та доп. Підручник. / Є. І. Ходаківський, Ю. В. Богоявленська, Т. П. Грабар. К.: Центр учбової літератури, 2016. 492 с.
http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/4982/1/Psykholohiia_upravlinnia.pdf
12. Чуйко О.М. Методичні рекомендації до проведення семінарських занять з курсу «Психологія управління» (для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Психологія»)/О.М.Чуйко. – Івано-Франківськ: Видавець Віктор Дяків, 2010. – 139с.
13. Чуйко О.М. Методики і тести в психології управління: довідково-методичний посібник/ О.М.Чуйко. – івано-Франківськ: Видавець Віктор Дяків, 2010. – 216с.

Допоміжна

1. Подляшаник В.В. Креативне управління й ефективність організації// Психологічні перспективи [Текст].-Луцьк:Волин. нац. ун-т ім. Л. Українки,2011.-Вип. 17 .-С. 204-211.
2. Фарказ Ч., Уэтлауфер С. Какие методы руководства используют главы успешных компаний. – Електронний ресурс: режим доступу: --
<http://psyfactor.org/lib/corpleader2.htm>
3. Фетискин Н.П., Козлов В.В., Мануйлов Г.М. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп. – М., Изд-во Института Психотерапии. – 2002.
4. Корпоративна культура в системі управління персоналом підприємства.//
http://pidruchniki.com/12980108/menedzhment/korporativna_kultura_sistemi_upravlinnya_personalom_pidpriyemstva
5. Корпоративна культура: навчально-методичний посібник // рец. Єгоров І.Ю., Красовська О.В. – К., 2013. – 185с. – Електронний ресурс. – Режим доступу: www.center.gov.ua

15. Інформаційні ресурси

..... Інтернет-ресурси:

www.koob.ru

www.psylib.ru

http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/SoPs/2009_1/index.htm

<http://posibnyky.vntu.edu.ua/psihol/1rozd/r111.htm>

http://pidruchniki.ws/15840720/psihologiya/psihologiya_upravlinnya_-_kulinich_io

http://www.aratta-ukraine.com/books_ua.php?id=6